

forstaaelserne af mine første Udtalelser. Det er ikke rigtigt, naar den højtærede Minister har faaet det Indtryk, at vi i og for sig er mod at være med til Ekspropriationsbestemmelser, der giver Ret til at ekspropriere Jord til Tillægsparceller, og at der retslig skulde være en Forskel paa dette og paa Ekspropriation til Oprettelse af nye Brug. Mine Bemærkninger gik alene ud paa, at der var en praktisk Forskel af ret væsentlig Art. Ved at ekspropriere til Tillægsparceller kom vi til at bevæge os paa et Omraade, der baade var af vidtrækkende Betydning og meget vanskeligt. Derfor kræver dette Forhold ekstraordinær Forsigtighed og en grundig Forundersøgelse. Af Hensyn til hele Jordlovgivningens gode Forløb og Fremgang i den kommende Tid er det i mine Øjne klog Politik ikke at lægge denne Udvikling Hindringer i Vejen, hvis man ikke opnaar virkelige Resultater, som det er værd at kaste sig i Brechen for. Det var ogsaa en Misforstaaelse af det ærede Medlem Hr. Olufson, naar han mente, jeg havde sagt, at der var for megen Agitation i de foreliggende Lovforslag. Mine Bemærkninger angik de Forhandlinger og den Behandling, som tidligere fremsatte Lovforslag havde været ude for, Forslag af samme Art som de nu forelagte, idet jeg udtrykkelig gjorde opmærksom paa, at den forrige Landbrugsminister stillede sig meget stejlt afvisende og uforstaaende overfor de privat indbragte Lovforslag ud fra gammeldags og i mine Øjne reaktionære Opfattelser, der ganske vist blev fremført af ham sikkert af den allerinderste Overbevisning. Samtidig bemærkede jeg, at Agitationen var drevet for letsindigt, ud fra den Betragtning, at man derved vakte Forhaabninger om en Lovgivning, der vilde støde paa saa store praktiske Vanskeligheder, at man ikke nær kunde tilfredsstille eller indfri de Forventninger, som den maaske vakte hos en Mængde Mennesker. Det var mine Bemærkninger.

Jeg vil blot endnu en Gang understrege Vanskeligheden ved at lovgive paa dette Omraade overfor Erhvervelsen af Tillægsparceller ved Ekspropriation. Forholdene ligger jo dér paa en ganske anden Maade end ved Oprettelsen af nye Brug, hvor ens Bevægelighed angaaende Beliggenhedsforholdene er langt, langt større. Den højtærede Minister siger, at det var ikke hans Mening med dette Lovforslag, at enhver, der ejede mindre Husmandsbrug, skulde kunne faa Jord til Tillægsgjord. Nej, jeg forstod det heller ikke saaledes, men jeg kender af Erfaring, at man fra mange,

mange Sider, hvor de faktiske Forhold ikke tilraader at give Tillægsgjord til et mindre Brug, alligevel vil stille Fordring derom. Maa jeg i samme Forbindelse gøre et Par Bemærkninger baade til det ærede Medlem Hr. Stengaard-Kirkegaard og til det ærede Medlem Hr. Ulrich angaaende dette Forhold. Jeg har ikke sagt, at det var den eneste Betingelse, de mindre Jordbrugere havde at støtte sig til, at de boede ved deres Lod; men jeg har sagt, det var en væsentlig Betingelse for, at et saadant Brug kan blive rentabelt, at det havde den Beliggenhedsform; det var det eneste Middel, hvorved de mindre Brug kunde konkurrere med det store Landbrugs Landbrugsmaskiner. Og her vil jeg gerne gøre en Bemærkning til det ærede Medlem Hr. Stengaard-Kirkegaard, ikke som Jordlovsudvalgets Formand alene, men som praktisk Jordbruger. Jeg har nemlig fristet den Skæbne i 20 Aar at have et Husmandsbrug, hvis Lod laa 1 km borte fra Bygningerne, og den, der vil hævde, at det betyder ingenting, har aldrig selv prøvet det. Det ærede Medlem kunde jo prøve at drive sin Lod i en 1 km's Afstand, saa vilde han se, hvad det koster af Tid og Arbejdskraft og Energiudfoldelse i Forhold til, hvad Driften koster den, der bor midt i sit Brug. Det ærede Medlem vilde nok snart gøre den Opdagelse, at den eneste Styrke i Smaabruget er berøvet den Mand, der bor 1 km borte fra sin Mark. De bedste Betingelser skabes dér, hvor Marken ligger rundt om Hjemmet, hvor Ejeren eller Brugeren til enhver Tid bekvemt og hurtigt kan gøre sit Markarbejde, kan gøre det baade omhyggeligt og med mindre Tidsspilde, end Tilfældet er paa de store Arealer, der kræver de store Driftsudgifter i vor Tid. Derfor fastholder jeg, at Beliggenheden er et af de langt overvejende Hensyn, der maa tages, naar man skal dømme om, hvorledes der kan hjælpes med Tillægsparceller.

Jeg vil gerne sige til det ærede Medlem Hr. Stengaard-Kirkegaard, at det ogsaa er en Misforstaaelse, at mine Bemærkninger gik ud paa, at hele det foreliggende Lovforslags Bestemmelser burde overvejes i en Kommission. Ingenlunde, Ekspropriationsbestemmelserne og Lovforslagets almindelige Regler kan jeg ganske tiltræde med de Bemærkninger, jeg før fremsatte. Det var det nye i Lovforslaget, der angaar Ekspropriationsretten med Hensyn til Tillægsgjord, jeg gerne vilde have nærmere undersøgt, og jeg vil meget indtrængende henstille til den højtærede Minister, at man for Sagens Skyld ikke forcerer dette Spørgsmaal frem